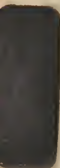
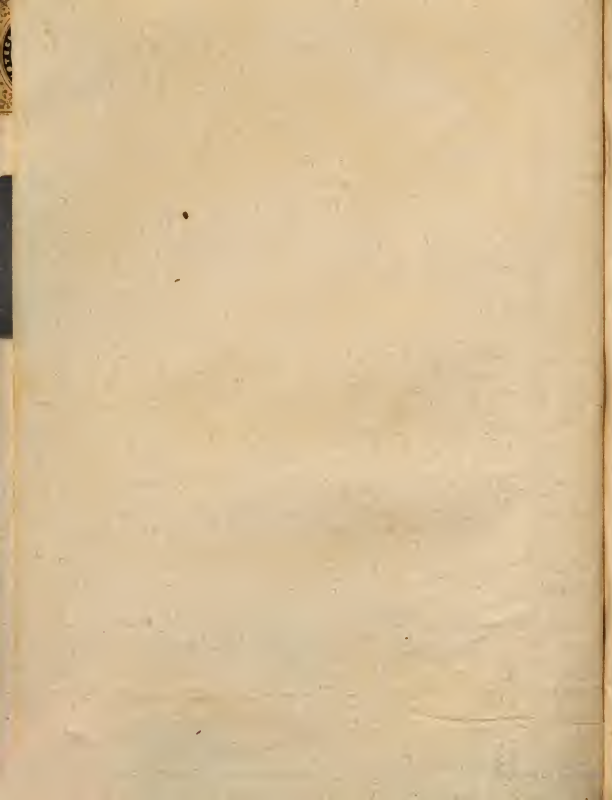
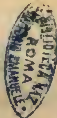

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
68
13 C
43

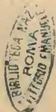

ANTONII FLOREBELLI MVTINENSIS AD CAROLVM .V. ROMANORVM IMP. PANAEGYRICVS.

ANTONII FLOREBELLI MVTI-
nensis ad Carolum . V . Romanorum Imp. Panegyricus.

Aepe ego ueterum Romanorum mores & instituta mecum diligentius considerans Inuictissime Imperator Cæsar, cum aliis in rebus eorum soleo sapientiam admirari, tum illud præcipue recte, & sapienter ab eis fuisse institutum, atque obseruatum iudico, ut eorum duces, atque imperatores deuictis hostibus unà cum uictore exercitu triumpharent. Hinc enim fiebat, ut cum benemeritis de patria ciuibus meritos honores tribuerent, tum alios etiam ad amorem virtutis, & ad benemerendum de rep. incitarent. qui mos tam diu hac in urbe mansit, quam diu imperio domicilium præbuit, & in ea bellicæ laudis, & gloriæ studia uiguerunt. Postea uero quam Imperij sedes à Constantino Byzantium translata est, cum hæc urbs non iam Imperij, sed religionis caput, ac domicilium esset, hæc Ciuitas mille ferè abhinc annis nullum triumphum spectauerat. Extitisti tandem aliquando tu Cæsar, quem unum uere appellare Imperatorem post Carolum illum Magnum possumus, qui illam antiquam triumphandi con

suetudinem reuocares, quiq; quod maxime proprium Imperatoris munus est, ad tuendam religionem, & debellandos hostes sedatis prius intestinis reip. malis omnem animi curam, sollicitudinemq; conferres, ut minime mirum uideri debeat, si eos semper tuarum actionum omnium, & consiliorum exitus habuisti, quos tua ista praestans erga Deum religio, in Christianam remp. studium promeretur. Vidimus igitur te confecto Africano maximo, & grauissimo bello, ac memorabili de Turcis parta uictoria triumphantem ea pompa, atq; eo ornatu, qui triumphantem decebat Caesarem, comitatum ducibus tuis, & flore uictoris exercitus, prosequentibus omnium Christianorum principum, ac liberarum Ciuitatum Legationibus. Vidimus occurrentem tibi amplissimum Senatum, effusam studio uidendi tui infinitam hominum multitudinem, gratulantem tibi hunc optimum, sapientissimumq; Pontificem. Nec perspexisti tu modo omnium erga te hominum studia, laetitias, gratulationes, sed ipsi me dius fidius huius vrbis colles, ut mihi uidebatur, gratulari tibi de victoria, & aduentu tuo gestiebant. Tandem enim Christiana resp. tua incredibili uirtute, & admirabili sapientia, eis quae tam diu perpessa est malis, calamitatibusq; defuncta est. discussa tandem est superiorum caligo temporum, adeoq; crudelissimorum hostium religionis nostrae minas, atq; arma desiimus timere, ut etiam certam

in spem uenerimus fore propediem, ut resp. in antiquum honoris, & dignitatis gradum reponatur. respexit enim Deus populum suum, ac iam satis graues peccatorum pœnas ab eo fuisse statuit persolutas, qui te christianæ reip. præposuerit, ut unà cum hoc integerrimo, præstantissimoq; Pontifice illam ex summis ereptam periculis seruares, & impiorum hostium furorem, audaciamq; contunderes. Ac tu composito Italiæ statu, & bis iam fugatis, ac superatis Turcis non solum nobis aduersarum rerum finem attulisti, sed initium etiam secundarum. Quamobrem iure, ac merito aduentus tuus summis honoribus, & incredibili omnium generum, ætatum, ordinum gratulatione, plausu, lætitiaq; exceptus est. eius enim unius diei, quo triumphans vrbem ingressus es, lætitia, omnis medius fidius illa superiorum annorum tristitia compensata est. Sed illi quidem, quos tibi Paulus Pont. Max. & populus Romanus honores habuit, & si eximii fuerunt, atq; præclari, tamen tuis in rempub. meritis nequaquam pares fuisse fatendum est. nam illi quidem certe usitati fuerunt, tua uero merita ex nouo, & inusitato quodam sunt genere. Neque hæc culpa illorum est, quòd te paribus præmiis minime remunerati sint, potiusq; tua summa laus est, quòd eis remp. beneficiis affeceris, pro quibus accipere par nihil posses. Nam ut de reliquis tuis diuinis in eam meritis sileam, quæ quidem nulla unquam

delebit obliuio, nulla longinquitas temporis obscurabit, istis recentibus quodnam obsecro potest non dicam præmium, sed genus par orationis inueniri? Etenim Rex Turcarum non contentus Asia, & magna parte Europæ, propter inexpiabile in Christianos odium, & incredibilem quandam Imperij sitim ardebat cupiditate reip. nostræ euertendæ funditus, atq; delendæ. cumq; nondum uidelicet cognouisset, quo cum hoste sibi res, ac certamen futurum esset, sperabat se, quod superioribus acciderat temporibus, posse per inertiam, & socordiam nostram reliquas Europæ prouincias ad regnum, & ditionem suam adiungere. Itaq; cum infinito peditatu, equitatuq; quasi calamitosa quædam tempestas superioribus annis in Pannoniam penetrarat, Viennamq; obsederat maximam, & clarissimam urbem, sperans eis refractis tanquam Germaniæ claustris se penitus in reip. uiscera irrupturum. quo quidem tempore (ignosce nobis Cæsar) non poteramus interdum non uehementius commoueri. non quo uirtuti, aut felicitati diffideremus tuæ, sed hostium incredibilis multitudo timorem nobis, ac sollicitudinem afferebat. Sed ne illi nobis diutius insultarent, tua uirtute, ac celeritate perfectum est. Nam cum intelligeres, quanto in discrimine salus omnium Christianorum uersaretur, superatis incredibili celeritate alpibus in Pannoniam cum tuo fortissimo, atq; inuictissimo exercitu aduolasti, positisq; penè in con-

spectu hostium castris, & facta pugnandi copia adeo insolentem illam, & immanem exterruisti belluam, ut qui iam Europæ totius Imperio potiturum se sperauerat, suis rebus diffidens, ac de salute desperans non modo prælium detrectarit, sed etiam magna parte suorum amissa turpissime in intimum regnum suum aufugerit. Quam obrem tuo tum statim aduentu Viennam obsidione, populos Christianos cæde, uinculis, & cruciatibus, remp. maximi, & calamitosissimi belli metu liberasti. Hac ille tam insigni clade, atque ignominia mirum quantum animo fractus, ac debilitatus esset. Sed tamen cum se uix tandem ex fuga, & pauore collegisset, ira, & ignominiæ dolore uehementer exarserat. itaque quando ea non successerat, statuerat alia uia remp. adoriri, cumque intelligeret Africæ oram maritimam esse imprimis opportunam ad oppugnandam remp. si ea potitus esset, illinc Epiro, hinc Africa usurum se pro uallo & aggeribus ad obsidendam Italiam destinarat. Quare Arriadenum hominem impigrum, eundemque Christiani nominis hostem infestissimum maximæ, & ornatissimæ classi præfecerat, & traijcere in Africam iusserat. Hic ego sine magno animi dolore commemorare non possum, quas tum Arriadenus Christiano nomini labes inusserit, quantum huic Ciuitati, ac toti Italiæ terrorem iniecerit, quantum denique remp. in discrimen adduxerit. qui non prius in

Africam nauigarit, quàm Calabriæ ora late maritima depopulata, & compluribus incensis atque inflammatis oppidis multos inde mortales in seruitutem abduxisset. Neque eo contentus fuit, sed propius vrbem accessit, Fundosque, & Terracinam, & alia quædam oppida improuiso aduentu cepit, atque diripuit. Cum hinc (ò tetrum, & luctuosum spectaculum) propè hostilis classis, nobilium oppidorum direptio, Terracinensis & Fundani populi calamitates, tectorum incendia cernerentur. Nec uero tanto, & tam repentino periculo perculsa hæc ciuitas, atque attonita dispiciebat quid agere, quid consilii capere, quam uiam insistere tutandæ salutis, & depellendi periculi oporteret. sed fugam spectans, & ad preces, ac uota conuersa deum supplex orabat, ut à populo suo crudelitatem hostium, à sanctissimis templis impias, & funestas faces, ab urbe domicilio religionis uastitatem, ab uniuersa rep. pestem, exitiumque depelleret. Tandem hostes cum per omnem oram hanc maritimam sine ullo metu ad arbitrium suum essent peruagati, & miserorum oppidorum spoliis, captiuisque omnia nauigia complessent, læti, atque alacres abierunt, ita ut oculos tamen crebrò ad hæc littora retorquerent, ægre uidelicet ferentes, quòd hæc vrbs eorum crudelitatem, ac sæuitiam effugisset. Cum uero Arriadenus ad Africam appulisset, Tunetum vrbem maximam, acceius regni caput expulso inde rege, dolo

atque

atq; insidiis ceperat. ex quibus rebus tantos sibi spiritus sumpserat, ut breui se uniuersam Italiam bellorum fluctibus obruturum esse consideret. Verum has tu Cæsar impendentes tantorum bellorum tempestates, atq; procellas uirtute, consilio, ui, copijs celeriter repulisti. Nam & si uidebas, quàm graue, & periculosum bellum susciperes, tamen quod proprium fuit summæ, atq; eximiæ cuiusdam fortitudinis hoc est tuæ, tuam salutem communi salute posteriorem ducens omnibus caput tuum obiicere periculis, quàm reip. deesse summo ac difficillimo illius tempore maluisti. Itaq; cum parasses summa celeritate magnam classem, & fortissimum exercitum conscripsisses, Barchinone conscendens grauissimo anni tempore, cum omni classe in Sardiniam traiecisti, inde continuò in Africam, ut hostes prius bellum geri senserint, quàm audierint parari. Cum autem supplex ad te in castra uenisset is, qui rex Tunetinorum fuerat, opemq; & auxilium tuum implorasset, ei tu, quanquàm à religione nostra abhorrens esset, tamen illius fortunam miseratus fidem, & dexteram porrexisti, planeq; ostendisti bellum id à te non propter auaritiam, ac dominandi cupiditatem, sed ob studium ac defensionem reip. quæ in summum discrimen uenerat, susceptum fuisse. Maxime uero Arriadenum aduentu tuo perculsum esse constabat, quippe qui te ipsum eò minime traiecturum esse sperasset. Sed is tamen omni sese bellico instruxerat

apparatu, ingentes equitum, & peditum manus ex finitimis regionibus conduxerat, Tunetum, & castellum, quod in faucibus portus tunetini situm est, quam Golettam uocant, firmissimis propugnaculis & magna ui æneorum tormentorum muniuerat. At tu paucis post diebus, quàm in Africam ueneras, primum castellum illud terra mariq; adortus, ualido resistente Turcarum præsidio, tuis acerrime dimicantibus expugnasti. biduo post cum instructas legiones ad Tunetum oppugnandum adduceres, Arriadenus magnitudine copiarum suarum fidens tibi obuiam exiit. tum uero gauisus factam tibi pugnandi potestatem, omnia non modo boni imperatoris, sed etiam strenui militis officia, & munera præstitisti. nam & milites oratione ac uocibus ad prælium incitabas, & ipse quà confertissimi hostes erant, fortissime dimicabas. Sed cum acriter aliquandiu pugnatum esset, & multa iam hostium millia cecidissent, sustinere diutius ardorem, atq; impetum tuorum illi minime potuerunt, ortoq; ab equitibus fugæ initio celeriter pedestres etiam copiæ uersæ in fugam sunt. Dux autem hostium, qui Tunetum refugerat, cum te ad murum accedere cum uictore exercitu cognouisset, non ausus est, neq; urbem defendere, neq; in arcem, quamuis esset egregie manu, & natura loci munita, confugere, quippe cum nullo pacto uirtuti tuæ obsisti posse iudicaret. Sed frendens fremensq; tantum regnum tam cito sibi ereptum de

manibus fuisse, & reliquas omnis euanuisse spes suas, nactus navis quasdam in littore cum paucis comitibus ex Africa profugit. ò præclarum, & ipsis etiam undis ac littoribus iucundum spectaculum, cernere immanissimum illum hostium ducem, qui pauloante tantis in Africam classibus nauigarat, ac iam Italiæ imminebat, cunctis nauibus amissis, deleto exercitu, erepto, quod occupauerat, regno, trepide fugientem. Quare dispersis, ac dissipatis per finitimas regiones hostibus Tunetum, & arcem pulso iam inde præsidio recepisti, regnóq; ei, cui ademptũ fuerat restituto, atq; icto cũ eo fœdere ita ex Africa decessisti, ut hostes quidem uirtutem tuam, socii uero atq; amici fidem, moderationẽ animi, mansuetudinemq; cognouerint. Nunc demum sentio, quàm graue onus sustulerim Cæsar de tuis rebus gestis dicendi, & commemorandi. quod enim tantum flumen orationis, quæ tanta dicendi copia, quod tam excellens & inauditum ingenium potest existere, quo quisquam tantas res gestas, tam illustrem memorabilemq; uictoriam satis digne non dicam exornare, sed enarrare possit? Quibus porrò honoribus, quibus præmiis, quibus ornamentis tua in nos merita remunerari poterimus, cum ne dicendo quidem illorum magnitudinem consequi ualeamus? Etenim huic urbi, ac toti Italiæ exitium impendebat auctis hostium animis, opibusq; nouarum accessione prouinciarum, & capta ab eis opportunissi-

ma regione ad inferendas Italiæ calamitates. Nam si superioribus annis Mauri paucis myoparonibus omnem ferè oram maritimam Italiæ depopulari soliti erant, adeo ut sæpe ad ostia usq; tyberina adnauigarent, urbem'q; hanc intercipiendis omnis generis commeatibus propè obsiderent, quid futurum erat, si Arriadeno illo classis Turcarum præfecto in Italiam belli furor, atq; impetus peruasisset? quis hoste illo aut crudelitate immanior, aut auaritia rapacior, aut superbia intolerabilior, aut omnibus flagitiis, & sceleribus inquinatior dici aut cogitari potest? Ecquis unquam tam acriter, tam acerbe cum inimico depugnauit, ut ille iampridem christianum nomen uniuersum insequitur? Ergo ea peste ex Africa Cæsar eiecta à nobis crudelissimas cædes, inauditos cruciatus, exquisita supplicia, teterrimam seruitutem, à coniugibus & liberis nefandas libidines, ab Italia, atq; adeo ab uniuersa rep. incredibiles calamitates, uel potius occasum, atq; interitum depulisti. Quamobrem tibi uitam, tibi libertatem, tibi coniugum, ac liberorum pudicitiã, tibi patriam, tibi fortunas, tibi remp. tibi hæc inquam omnia grato animo acceptum referimus. Iam abductus fuerat in seruitutem maximus christianorum numerus. tu ad. xx. millia eorum uno die è carcere, & uinculis emisisti. itaq; quæ ipsi per te retinuimus, illi cuncta diuino, atq; immortali tuo beneficio receperunt, nos tamen hoc tibi obligatiores sumus, quòd quæ illi

amissa recuperarunt, ea cum nobis propter tuam uictoriam salua incolumniaque permanserint, minime nos, ut illi, hostium superbiam, crudelitatemque subiimus. Iam vero quibus uerbis tuam illam nouam, atque inusitatam liberalitatem, ac magnitudinem animi collaudare possim? qui expulsum regno alienum, atque abhorrentem à religione christiana regem, confecto bello, ac deuictis Turcis in regno suo collocaris, & fidei, ac clementiæ laude contentus, illi fructum victoriæ, & præmium laborum, ac periculorum tuorum concesseris. an non tu hostes non vi & armis modo, sed quod multo est magnificentius, etiam animi altitudine superasti? illi enim quod suum non erat, per summam iniuriam dolo, ac fraudibus occuparant. tu quod iure victoriæ tibi cesserat, remisisti. factum istud idem olim fuisse à Pompeio Magno memoriæ proditum est, ut regem Armeniæ Tigranem sese, ac regnum suum illi dedentem regnare permitteret. uerum multo admirabilior tua Cæsar liberalitas fuit. ille enim non à se partum, sed sibi oblatum regnum accipere non sustinuit, & tamen regem non grandi modo pecunia, sed regni etiam parte mulctatus est. tu maximum, atque opulentum imprimis regnum, quod retinere bona fide poteras, quippe quod non regi abs te ademptum, sed iniustis possessoribus sudore, periculis, & sumptibus tuis extortum fuerat, nulla accepta pecunia, & sine ulla diminutione condonasti. quæ noua atque inusitata libera

litas cum maximam benignitatis, tum non minorem tibi prudentiæ laudem attulit. rege enim clarissimo in amicitiam abs te, & societatem recepto utrunque es assecutus, ut & munitior posthac ad defendendam remp. sis futurus, & omnes, quæ Turcis seruiunt nationes in admirationem tuæ iustitiæ, liberalitatis, fidei, clementiæque conuerteris. ex quo nimirum intelligent, quanto meliore conditione sub tuo mitissimo iustissimóque imperio, quàm sub eorũ superbissima, & iniustissima dominatione uiuatur. Porrò autem hinc Mauri, inde Turcæ omnia infesta habebant Italiæ, Siciliæ, Sardiniæ, Hispaniæ littora, maximo reip. totius incommodo, quippe cum tam nostris hominibus nusquam tutò nauigare negociandi gratia liceret. Quis enim locus per hosce annos tam abditus, aut tam munitus fuit, quò non illi sæpius penetrarint, prædas auexerint, homines in seruitutem abduxerint, omnia ferro, flammáque uastarint? Tu & ingentem illam hostium classem potitus es, quæ tam diu nostros portus, & littora diuexarat, & depulsis mari prædonibus non solum nobis quietem, sed ipsis etiam undis tranquillitatem peperisti. Atque hoc bellum tam graue, tam atrox, tam formidolosum non tu per legatos, sed tuo ipsius ductu, auspiciisque gessisti, ac sine ullo penè detrimento tui exercitus plus minus quadraginta dierum spacio confecisti. Eant igitur si qui veterum imperatorum res gestas ita mirantur, ut eas nullo pacto æquari

posse contendant. Nimirum res tuæ gestæ Cæsar siue aduersariorum potentiam, siue diuersitatem regionum, siue multitudinem bellorum, siue conficiendi celeritatem, siue numerum uictoriarum spectent, cum quolibet antiquorum iure optimo comparari possunt. Atque ut reliquas tuas uictorias silentio præteream. Omnibus omnium gentium, ac nationum ducibus romani duces sine dubio rei militaris gloria præstiterunt. porrò ex eis Scipionum præcipue nomen in laude, ac celebritate uersatur. quorum alter Carthaginem iam diu cum populo romano, duce Annibale belligerantem uicit, alter eam ipsam urbem funditus sustulit. Quis rebus eorum gestis non tuam istam recentem uictoriam Cæsar iure prætulerit? illi vrbem & bello primo punico afflictam, & eo, quod postea cum mercenariis militibus gesserat, exhaustam domuerunt. princeps tu omnium romanorum imperatorum Turcas opibus, atque armis florentissimos deuicisti. illi bellum iam ante ab aliis ducibus affectum, & profligatum ipsi vix aliquot annis confecerunt. tu ex bello à te ipso illato paucis non dicam annis, nec mensibus, sed paucis inquam diebus insignem, & memorandam victoriam retulisti. illi pro huius unius urbis gloria, imperioque certabant. tu pro omnium christianorum salute, ac libertate, atque etiam pro Dei ipsius religione pugnasti. postremo Carthaginiensium imperium Africa, & pars Hispaniæ terminabat, Turcarum regno cum

tota Asia, Aegyptus, & Syria, tum etiam magna pars Europæ subiecta est. Quamobrem quis negabit cognomen africani tanto tibi iustius, quàm Scipionibus deberi, quanto & potentiorem, ac validiorem hostem, & breuiore temporis spacio superasti? Nec uero indignentur eorum manes te in societatem uenire præclari cognominis, quod tu clariore multo, & illustriore victoria comparasti. Tu vero cognomine isto contentus esto, turcici cognomen ad id tempus reseruato, quo turcicum bellum confeceris. quod vt suscipias, hortatione tu quidem non eges. quis enim nescit te id ipsum bellum iam inde à pueritia in animo agitauisse, nec dies noctesq; ex quo creatus imperator es, aliud cogitare, quàm quemadmodũ ab hostium furore, & crudelitate remp. liberes? In quo egregia tua animi pietas, & sapientia planè extat, atq; eminet, qui proprie imperatorium munus esse ducis, non ocio, luxuq; languescere, sed creditorum à Deo populorum saluti, libertatiq; consulere, & ex eis rebus laudem, & gloriam petere, quæ sint cum vera erga Deum pietate, ac religione coniunctæ. Sed tamen patere breuiter commemorari à me, quid omnes à te non eff lagitent modo, verum etiam expectet. Etenim existimare debes Cæsar post tot, tamq; illustres victorias in te omnium oculos christianorum esse coniectos. in maximis enim reip. nostræ calamitatibus te, & hunc Paulum optimum, Sanctissimumq; pontificem propè

demissos

demissos esse de cœlo arbitrantur, quo afflictam remp. erigatis, & populos christianos turpissimo seruitutis iugo oppressos in libertatem vindicetis. Noli Cæsar per Deum immortalem noli tantam omnium de te spem atque expectationem fallere. Quousque enim patientia nostra hostes abutentur? Quousque terrorem nobis inferent, de se nihil timebunt? Asiam, & bonam partem Europæ per inertiam superiorum principum occuparunt. campos & flumina sæpe christianorum sanguine, & cædibus infecerunt. religionem nostram, quæ quondam uniuerso terrarum orbe viguerat (etenim quæ ora, quæ regio, qui in terris locus tam longinquus, atque abditus fuerat, ubi non christiana religio coleretur? quæ tam immanis gens, & barbara, quæ non repudiatis dijs illis falsis & commentitijs ueram Iesu Christi Dei filii religionem asciuisset?) nostram inquam religionem (ò labem, ò dedecus, ò ignominiam christiani nominis) angustis Europæ finibus incluserunt. Nunquamne amissas prouincias repetemus? Nunquamne christianorum mortes, & iniurias ultum ibimus? Nunquam pro aris, pro templis, pro sacris, pro religione arma capiemus? toties bello uexati, tot contumelijs lacessiti nunquam expergiscemur? semper hostibus prædæ ac ludibrio erimus? Sed enim christianis adhuc Cæsar non animus, non uirtus, sed dux, & imperator defuit. In te omnia, quæ in eo requiruntur, qui sit remp. oppressam in

antiquā dignitatē restituturus, ita abunde adsunt, ut diiu dicari nō possit, utrū sis virtute præstantior, an opib. ua dior, an authoritate, & magnitudine rerū gestarū clarior. quæ omnia tibi iccirco à Deo tributa sunt, vt cū tibi ampla & gloriosa, tū eadem sint reip. salutaria. Quamobrē tuū istud munus est Cæsar, tum ad existimationem, tum ad dignitatem, tum ad gloriam tuam pertinet eos hostes, à quibus christiana resp. per tot sæcula uexata, & dilacerata est, tam pio, quàm necessario bello persequi, eorum imperium ex imperii romani naufragijs auctum excindere, omnes superiorum temporum maculas delere, à miseris christianis seruitutem repellere. Neq; ego te hortabor, ut imitere maiores tuos optimos, & amantissimos reip. principes. Neq; Caroli illius Magni bella pro salute, & dignitate reip. gesta commemorabo. Neq; Gotifredi, & Balduini, neq; Mathiæ fortissimi, atq; inuictissimi regis Pannoniæ exempla proferam. cum tu superiores omnes principes adeo rerum gestarum gloria, & meritorum in remp. magnitudine superaris, ut quem tibi imitandum proponam, clariorem habeam te ipso neminem. Quare te ipsum imitere oportet, te spectes, tecum ipse certes. Fac tuas res gestas, & eximia in remp. merita tecum assidue recordere, quæ coegeris euanescere omnia, & ad nihilum recidere, nisi in tuenda rep. & bello persequendis hostibus adhibueris æquabilitatem atq; constantiam.

Sed cũ ego te ad inferendũ Turcis bellũ horter, profectò intelligis pro tua summa prudẽtia Cæsar, quid faciendũ tibi prius sit. antequã. n. abs te pia, & salutaria sumantur arma, enitere atq; elabora, ut ab alijs funesta & perniciosa ponantur, atq; omnes penitus tollantur moræ, quæ te ab insequendis hostibus possint retardare. Præteritæ reip. nostræ clades satis nos iam erudire debuerunt, quantum insit mali in intestinis discordiis. quæ non ipsæ modo remp. lacerant, quod miserum, & luctuosum est, sed hostibus quoq; nostras semper seditiones captantibus illius inuadendæ occasionem præbent. Quid enim causæ esse putamus, cur cum omni tempore christiani uirtute & bellandi gloria Turcis longe præstiterint, tamen tot nobilissimas prouincias amiserint? non eas nobis hostium uirtus, neq; arma, sed amentia nostra, sed nostræ ipsorum discordiæ eripuerunt. Dolemus amissam Asiam, nostris discordiis amissa est. Ereptam Græciam, nostris dissensionibus nobis erepta est. Imperii caput Constantinopolim ab hostibus captam, ipsi intestinis bellis occupati capiendam illis, & diripiendam tradidimus. Expugnata duo firmissima reip. propugnacula Rhodum, & Belgradum, ca uersis in perniciem nostram armis expugnari passi sumus. Postremò quascunq; adhuc calamitates perpessa est resp. eas, si rectè ratiocinabimur, nostris dissidijs referemus acceptas. Etenim hostes simulac christianos principes

bello inter se uidebant implicatos, tum gaudio exultabāt, tum demum se optatissimam nactos occasionem putabant infirmissimam quanque reip. partem oppugnandi. ex quo eueniebat, ut eam nudatam omni præsidio, & frustra implorantem auxilium christianorum principum facilè, ac propè nullo negocio expugnarent. Ita alia uictoria semper gradum sibi ad aliam extruentes usque eò imperium suum auxerunt, ut nisi hoc tempore ab intestinis armis discedatur, atque omnes discordiæ, & controuersiæ pia, & salutari pace componantur, periculum sit, ne iam non, ut superioribus fecerunt temporibus, remp. paulatim carpant, sed uniuersam opprimant. Quare per Deum immortalem Cæsar pro tua admirabili, & singulari sapientia ea remedia excogita, quibus, sublatis inter te, & Gallorum regem dissensionum causis, eoque tecum in gratiam reducto remp. miserrimo, & calamitosissimo bello liberes, ut pace inter uos facta, coniunctis exercitibus hostes, qui tam in speculis sunt, & huius inter uos impendentis belli exitum, uel potius initium expectant, primo quoque tempore adoriamini.

Romæ in ædibus Antonij Bladi. x. Cal. Maij.
M. D. XXXVI.

734